

Vruchtwaterpunctie

Dit onderzoek, dat uitgevoerd wordt sinds het einde van de jaren 60, maakt het mogelijk om afwijkingen aan de foetus op te sporen en om vroegtijdig de diagnose van bepaalde ziekten te stellen. Een vruchtwaterpunctie is niet verplicht bij wat men een normale zwangerschap noemt, maar ze kan heel erg belangrijk zijn bij zogenaamde risicozwangerschappen.

Door Apr. Nathalie Dumont

De vruchtwaterpunctie of amniocentesis wordt uitgevoerd in specifieke omstandigheden: wanneer de zwangere vrouw ouder is dan 38 jaar; er bepaalde erfelijke ziektes, misvormingen of chromosoomafwijkingen zijn in de familie; er risico op een infectie is, of wanneer moeder en kind een verschillende rhesusfactor hebben.

Hoe verloopt het onderzoek?

Bij een vruchtwaterpunctie wordt een kleine hoeveelheid vruchtwater afgenomen. Dit kan gebeuren vanaf de 11^e week tot aan het einde van de zwangerschap, maar meestal wordt het onderzoek uitgevoerd tussen de 16^e en de 18^e week, wanneer er een voldoende hoeveelheid vruchtwater is. Onder echografische controle - en met of zonder lokale verdoving - brengt de arts een lange dunne naald in door de onderbuik en de uterus, zonder de placenta en de foetus te raken. De sonde wordt in een steriel plastic zakje op

de buik geplaatst en maakt het mogelijk dat de moeder op elk ogenblik een blik kan werpen op de positie van de foetus en de placenta. Wanneer de arts de naald ver genoeg ingebracht heeft, duurt het niet meer dan een paar minuten om de punctie uit te voeren. Eenmaal die is uitgevoerd, gaat de vloeistof in een steriel flesje dat meteen naar het laboratorium wordt gebracht. In de meeste gevallen is het onderzoek niet pijnlijker dan het stekend gevoel van een naaldenprik, al kunnen sommige vrouwen last hebben van een goedaardig hematoom op de plaats van de punctie of ook nog van uteruscontracties die niet schadelijk zijn. Een vruchtwaterpunctie wordt ambulant uitgevoerd en alhoewel rusten aanbevolen wordt, is dat niet verplicht.

Wat is het doel van het onderzoek?

Het uitvoeren van een caryotype. Het afgenomen vruchtwater bevat slechts een klein aantal foetale cellen en daarom wordt er een cultuur van gemaakt zodat de cellen zich vermenigvuldigen en een groter aantal cellen bestudeerd kan worden. Dit deel van het onderzoek verklaart waarom er één à drie weken gewacht moet worden op het resultaat. Door de structuur van de chromosomen te analyseren kan men eventuele afwijkingen opsporen wat het aantal chromosomen betreft: 21-trisomie (mongolisme) of specifieke genetische aandoeningen zoals mucoviscidose of myopathie wanneer die in de familie voorkomen. Het onderzoek van het vruchtwater is ook gerechtvaardigd wanneer er na een echografie een vermoeden van infectie is (toxoplasmose bijvoorbeeld) bij patiënten die besmet zouden zijn door een microbe, een virus of een parasiet. Ten slotte kan een vruchtwaterpunctie ook nuttig zijn voor het opsporen van afwijkingen van het metabolisme van de foetus en dit in heel uitzonderlijke gevallen.

Wat zijn de risico's?

Het grootste risico van een vruchtwaterpunctie is een miskraam. Bij een zwangerschap van één kind gaat het om 0,5 à 1% van de gevallen, bij dat van een tweeling loopt het risico op tot 3%. Is de moeder drager van het HIV-virus of het hepatitis B of C virus dan is er een risico op besmetting van de foetus. Elk vochtverlies de dag zelf of een paar dagen na een vruchtwaterpunctie, al dan niet in combinatie met buikpijn, moet meteen onderzocht worden door een gynaecoloog.

Waarom systematisch na de leeftijd van 38?

Het is geen toeval dat deze leeftijd sinds zowat vijftien jaar als criterium geldt. Het is namelijk de leeftijd waarop de verhouding tussen het risico op 21-trisomie en het risico op een miskraam acceptabel is (1/200). ■

Woordenschat

- **CARYOTYPE:** het geheel van de chromosomale formule van een soort. Bij de mens gaat het om 46 chromosomen waarvan 44 somatische chromosomen (22 paren) en 2 geslachtschromosomen (XY bij de man, XX bij de vrouw).
- **21-TRISOMIE:** genetische afwijking gekenmerkt door de aanwezigheid van een derde chromosoom op een paar van chromosomen, meer bepaald het 21-chromosoom. Het gaat dus om iemand met 47 in plaats van 46 chromosomen.